

Poutník si vystačí s odrbanou mošnou a holí, říká Pavel Klvač

Malá, útlá knížka, kterou je možné strčit do kapsy a vyrazit za humna... Knižně vydaný soubor textů autorů Pavla Klvače a Libora Musila „Krajinou Vyškovska chůzí poutníka“ zve k objevování blízké a zdánlivě všední krajiny. Skrze pomalé tempo, zjištěné vnímání a odmítnutí prvoplánových cílů láká k jejímu skutečnému porozumění i k nalezení sebe sama uprostřed ní. O nedávno vydané knize jsme si povídali s prvním z zmíněných autorů.

Naši sousedé

Kdy a jak texty do knihy vznikaly? Můžete nám představit spoluautora?

Spoluautorem je můj bývalý učitel a pozdější kolega z Masarykovy univerzity, profesor sociologie Libor Musil, který žije v Dražovicích. V tamní hospodě vznikaly první verze textů, psané původně pro časopis Veronica a literárně-publicistický magazín Zelný rybník Českého rozhlasu Brno.

V jakém smyslu používáte v knížce pojem poutnictví? Kdo je ve vašem pojetí poutníkem?

Poutnictví, jak ho chápu v naší knížce, je významově širší než tradiční úzce náboženské vymezení. Poutník je pro mě pěší putující, který si vystačí s odrbanou mošnou, kloboukem a holí. Směr jeho putování určují duchovní symboly, jeho duši povznášá rozmlouvání s okolní krajinou. Nenechá se balamutit lacinými atrakcemi v podobě masových turistických cílů.

Knihou rozlišuje mezi turistou a poutníkem. Jak tomu máme rozumět v praxi?

Nevnímám mezi nimi ostrou hranici. Jde spíše o škálu se dvěma krajními póly, na které se pohybuje každý z nás oběma směry. Dnešní masový turista je konzumentem krajiny. Lačnící po zážitcích, kterých nemá nikdy dost. Vyžaduje úsluhy, spektakly, pohodlí a s tím vším spojené budování infrastruktury. Není to tak dávno, co se horské chaty ještě obešly bez sauny a vířivek. Je orientován na kvantitu – sbírá selfička na atraktivních místech.

V knize vzdáváte hold pěšímu putování. V čem spatřujete kouzlo chůze?

Přes nomádský charakter dnešního světa a jeho posedlost přemístováním je pro nás klidné pěší putování krajinou přepychovým statkem. Vždyť jak jinak si můžeme lépe užívat luxusu volně plynoucího času, svobodného snění, inspirujícího ticha a půvabů sezonních cyklů přírody? Jak si tělo kráčí, mysl dostává svobodu k toulání. Noha míjí nohu, myšlenka myšlenku. Bezúčelnost potulky snímá pouta

imaginaci. Nejdobrodružnější putování vede krajinou domova do našeho nitra.

V čem se podle vás liší cestování v minulosti a dnes?

Především se dnes vydáváme na cesty z jiných důvodů než v minulosti. Dříve se více cestovalo z nutnosti, dnes nás pohání spíše naše rozmary. Z toho plyne i jiný charakter a prožitek cestování. Z cestování se stala posedlost – čím dále a rychleji, tím lépe. Kdo zůstává na místě nebo pomalu kráčí, prestiž v očích svého okolí nezíská. Fotografické album na zážitky nám předpřipravuje reklama a tlak okolí na ose „zimní Alpy – letní Jadran“. Sezonní fotografií kvetoucích mandloní u Husotpečí nebo alespoň bledulí v Rakoveckém údolí nemá na facebooku pouze společenský „lůzr“.

Jak ovlivňuje turistika a cestovní ruch současný prožitek krajiny?

Výletníci se nechávají na můj vkus až příliš snadno svádět povrchními „zajímavostmi“. Bez duševní námahy směřují za cíli, které jim předchystal někdo jiný. Následují reklamní poutače a přednastavené GPS souřadnice. V důsledku toho pak na některých místech není k hnutí, je zde hluk, vznikají fronty. V přírodě to pak může vypadat jako na městském tržišti. Sociologie tomu říká nezamýšlené důsledky jednání. Když se dostatečný počet lidí začne chovat zcela racionálně, důsledky mohou být iracionální.

V čem vidíte hodnotu krajiny Vyškovska, její potenciál?

Vyškovsko patří mezi regiony s největším podílem zornění zemědělské půdy v republice. Krajina je zde zdevastovaná průmyslovým zemědělstvím. Historické krajinné struktury se sítí polních cest padly ve značné míře za obět velkoplošným lánům. Krajina potřebuje znovu oživit – revitalizovat. Tam, kde to jde, ji znovu zprůchodnit, obnovit remízky, aleje a stromořadí. A především vrátit do krajiny vodu – mokřady, tůňe, rybníky, vysvobodit potoky z betonových rour do původních meandrů. V takové krajině bude opět radost se toulat a žít – člověku i jiným živáčkům.

Jste velký lokální patriot. Narodil jste se a dosud žijete v Drnovicích, netajíte se láskou k tomuto místu. Nikdy vás nelákalo žít jinde? V čem vám vyhovuje život na venkově?

Narodil jsem se v Drnovicích, zemřu v Drnovicích. I když to popravdě už žádný venkov vlastně není. Žijeme podobně jako ve městě, akorát máme na jaře vlastní pažitku. Mám rád

ukrajinské a rumunské Karpaty. Tam můžeme ještě dnes nalézt cosi, čemu se říká tradiční venkov. Živobytí je zde stále výsledkem poctivé lidské dřiny, rozmarů počasí a sezonních cyklů přírody. Obstát v takovém světě bych nedokázal. U nás v Drnovicích oceňuji především blízkost přírody. V době epidemie covidu jsem se vrátil k práci na dlouho rozpracované knize Příroda a krajina v Drnovicích a okolí. Objevují ohromující, i když na první pohled nenápadná zákoutí. Například dvousetletý buk s hnízdními dutinami datla a hnízdem čápa černého. Každá vesnice má va humny svůj Serengeti!

Text: **Michaela Kvapilová Bartošová**

Foto: **Gabriela Vašíčková**

Pavel Klvač, 46 let

- ženatý, 2 děti
- v roce 1999 založil spolek Drnka a stal se jeho předsedou
- od roku 2007 je předsedou redakční rady časopisu pro ochranu přírody a krajiny Veronica
- 15 let vyučoval na Masarykově univerzitě v Brně mj. sociologii venkova, věnoval se výzkumu místních komunit a jejich vztahu k přírodě v rumunském Banátu, v horách Podkarpatské Rusi a na ostrově Sokotra v Jemenu
- v současnosti je ředitelem Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově
- za své největší životní zážitky považuje pomaturitní cestu na pětimístné kolo-běžce do Švýcarska, studijní pobyt v norském Lillehammeru a revitalizaci drnovické bažiny Žumpu